

Reken op Zuidoost

Een evaluatie van het loopjaar 2019/20 Bridge High Dosage Tutoring op vijf basisscholen in Amsterdam Zuidoost

31 december 2020

Bowen Paulle (Universiteit van Amsterdam)

Joppe de Ree (Erasmus Universiteit Rotterdam, JDR Analytics)

Samenvatting

De Onderwijsinspectie (2016; 2017) constateerde een aantal jaren achter elkaar dat de kansengelijkheid in het onderwijs toenam. Een gedeeltelijke verklaring hiervoor is het groeiende ‘schaduwonderwijs’, waarvan vooral kansrijke groepen profiteren (Elffers & Jansen, 2019). Deze bevindingen hebben veel losgemaakt in Nederland en hebben geleid tot meer initiatieven en samenwerking op het gebied van kansen(on)gelijkheid in het onderwijs. Kansengelijkheid is ook een belangrijk speerpunt van het beleid van de huidige wethouder onderwijs in Amsterdam, Marjolein Moorman. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam zet in op het structureel aanpakken van de kansengelijkheid in de stad.

In dit rapport beschrijft het onderzoeksteam van de Universiteit van Amsterdam de resultaten van een gerandomiseerd veldexperiment (een *randomized controlled trial* (of RCT)). RCT's zijn de gouden standaard in evaluatieonderzoek (en bijvoorbeeld medisch onderzoek) omdat door de goede vergelijkbaarheid van twee groepen dit de meest betrouwbare manier is om causale relaties tussen een interventie en effecten aan te tonen. In dit rapport presenteren we de resultaten van het eerste loopjaar (2019/20) Bridge High Dosage Tutoring (Bridge HDT) in Amsterdam Zuidoost. De interventie heeft plaatsgevonden op vijf basisscholen in Zuidoost en in nauwe samenwerking met de deelnemende basisscholen, de Gemeente Amsterdam, de betrokken schoolbesturen en de uitvoerende organisatie, Stichting The Bridge Learning Interventions (The Bridge).

Bij Bridge HDT krijgen leerlingen in groep 7 een schooljaar lang vijf dagen in de week extra rekenondersteuning op maat onder schooltijd in een vast team van één tutor en twee leerlingen. Daarnaast onderhoudt de tutor wekelijks telefonisch contact met ouders/verzorgers en is er nauw contact met het schoolpersoneel. De tutores worden dagelijks begeleid en ondersteund door de *Site Director* (projectleider). Bridge HDT richt zich in eerste instantie op leerlingen die beneden gemiddeld scoren op rekentoetsen en met name op groepen met een verhoogde kans op onderpresteren.

De doelgroep voor de interventie zijn leerlingen die halverwege groep 6 op, of onder het landelijk gemiddelde scoorden op de Cito LVS-toetsen Rekenen/Wiskunde. In totaal hebben in 56 leerlingen deelgenomen aan Bridge HDT. 49 leerlingen uit dezelfde klassen vormden de controlegroep. De effectmeting door het onderzoeksteam richt zich hoofdzakelijk op de rekenprestaties, gemeten aan de hand van de Cito LVS-toetsen Rekenen/Wiskunde. Verder hebben we onderzocht of deelname aan Bridge HDT negatieve effecten heeft op het Begrijpend Lezen. Leerlingen missen door Bridge HDT dagelijks 50 minuten van de reguliere les, waardoor zij voornamelijk talige vakken missen.

We vinden statistisch significante effecten na een half schooljaar Bridge HDT van +0.30 populatiestandaarddeviaties¹ op de Cito LVS-toets Rekenen/Wiskunde halverwege groep 7.

---

¹ In dit rapport drukken we de effecten van Bridge HDT uit in termen van ‘populatiestandaarddeviaties’. De standaarddeviatie is een maat voor de spreiding van een uitkomst, in dit geval scores op de Cito LVS toetsen Rekenen/Wiskunde en Begrijpend Lezen. Met de toevoeging ‘populatie’ refereren aan het feit dat

Projecties op basis van een relevante doelgroep laten zien dat +0.30 populatiestandaarddeviaties betekent dat ongeveer 45% van de leerlingen een half niveau hoger scoort op de rekentoetsen en 15% een volledig niveau hoger (bijvoorbeeld van vmbo-gt naar havo-niveau).

Door de landelijke sluiting van de scholen in het tweede deel van het schooljaar 2019/20 is de uitvoering van de interventie Bridge HDT niet volgens plan verlopen. Tijdens en ook deels na de eerste lockdown hebben de tutores van Bridge HDT de contacten en de (online) tutorlessen beperkt kunnen voortzetten. In deze periode heeft men zich gericht op herhaling van de rekenstof. Dit heeft invloed gehad op de resultaten van het onderzoek. We vinden specifiek hieraan gerelateerd dat de effecten richting het eind van het jaar stabiliseren en niet verder doorontwikkelen (zoals verwacht). Wanneer Bridge HDT het hele jaar zonder onderbrekingen had kunnen doorgaan, verwachten we op basis van onze bevindingen en veronderstellingen gebaseerd op literatuur, effecten van rond de +0.40 populatiestandaarddeviaties. Een dergelijk effect betekent dat ongeveer 40% van de leerlingen een half niveau hoger scoort op de rekentoetsen en 40% een volledig niveau hoger. Deze effecten zouden logischerwijs kunnen leiden tot een hoger schooladvies voor de middelbare school.

Op basis van deze projecties laten we zien in hoofdstuk 4.2 dat met effecten van +0.30 en +0.40 populatiestandaarddeviaties een belangrijk deel van de achterstanden in de rekenprestaties tussen leerlingen in Amsterdam Zuidoost en de rest van Amsterdam kunnen worden weggewerkt.

We vinden geen statistisch significante (positieve of negatieve) effecten op de Cito LVS-toets Begrijpend Lezen.

Recent onderzoek schat de effecten van de *learning-loss* door de consequenties van de lockdown in Nederland op -0.08 tot -0.12 standaarddeviaties (Engzell, Freyd & Verhagen, 2020). Dergelijke achterstanden in de rekenprestaties kunnen met Bridge HDT dus gemakkelijk worden weggewerkt. Hierbij merken we op dat de lockdown waarschijnlijk ook de ontwikkeling van allerlei andere vaardigheden remt.

Een tweede loopjaar (2020/21) op basis van dezelfde interventie wordt op dit moment uitgevoerd. In een derde loopjaar verwacht The Bridge - in opdracht van de gemeente - een soortgelijke, maar minder intensieve interventie te implementeren, tegen lagere kosten per leerling per jaar. The Bridge is op dit moment ook al actief bij de implementatie van een model op basis van een 'halve dosering' (2,5 in plaats van 5 dagen per week) in Amsterdam. Dit model wordt geïmplementeerd in het VO in Amsterdam Nieuw-West en in Noord

Een aantal scholen en schoolbestuurders in Amsterdam Zuidoost hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in dit programma. Ook het tweede en het eventuele derde loopjaar zullen door het onderzoeksteam van de Universiteit van Amsterdam worden geëvalueerd met

---

standaarddeviatie waarin de effecten worden uitgedrukt, betrekking heeft op de gehele populatie aan (Nederlandse) basisschoolleerlingen. +0.30 populatiestandaarddeviaties is dus 30% van een standaarddeviatie in de vaardigheidsscores van een volledige leeftijdsgroep in het basisonderwijs. Het is in principe ook mogelijk om de effecten van interventies in andere grootheden uit te drukken, bijvoorbeeld in termen van controlegroep standaarddeviaties.

behulp van RCT's. Bij de evaluatie van het tweede loopjaar Bridge HDT, verwachten we (op basis van de resultaten uit dit onderzoek) richting het einde van het schooljaar, en zonder grote onderbrekingen door COVID-19, effecten van rond de +0.40 populatiestandaarddeviaties te kunnen meten. Met dergelijke effecten kunnen ook substantiële stappen worden gezet richting mogelijk belangrijke beleidsdoelstellingen: het wegwerken van de onderwijsachterstanden tussen Amsterdam Zuidoost en de rest van de stad. Belangrijk hierbij is om de nauwe samenwerking tussen de betrokken partijen voort te zetten, de uitvoering en de resultaten te blijven volgen, en samen na te denken over toekomstige modellen.